

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 2. oktober 2023
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Emilie Green van de Ven
Sagsnr.: 2023-0030-9424
Dok.: 2966567

Besvarelse af spørgsmål nr. 1261 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1261 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 4. september 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Mikkel Bjørn (DF).

Peter Hummelgaard

/

Yassmina Amadid

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1261 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Hvordan vurderes lovligheden af en demonstration, hvis tilsyneladende formål er at forhindre et lovligt arrangement? Har politiet beføjelser til at skride ind og opløse en demonstration, hvis dens formål erklæres ulovligt eller potentielt truende for den offentlige orden?”

Svar:

Lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019, som senest ændret ved lov nr. 897 af 21. juni 2022 (herefter politiloven) indeholder i §§ 7 og 8 bestemmelser om politiets opgaver mv. i tilknytning til offentlige forsamlinger.

Det følger af politilovens § 7, stk. 1, at politiet har til opgave at beskytte borgernes ret til at forsamle sig. Følgende fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5921:

”Bestemmelsen er en hensigtserklæring, og det understreges hermed, at politiet i dets virksomhed skal værne om den grundlovssikrede forsamlingsfrihed. Politiet skal endvidere i forbindelse med iværksættelse af indgreb over for en forsamling tage hensyn til forsamlingsfriheden. Hvis politiet f.eks. forud for en demonstration mod en ambassade afspærrer et område for at holde demonstranterne i en vis afstand hertil, skal dette således ske under hensyntagen til demonstrationens mulighed for at give sin mening til kende.

Politiet kan også mere generelt bistå en forsamlings ledelse ved planlægningen af et arrangement.

Politiet skal stille personale og materiel til rådighed i det omfang, politiet skønner, dette er nødvendigt for at sikre et arrangements fredelige gennemførelse. Politiet er dog ikke forpligtet til at stille sig til rådighed, hvis der efter en konkret vurdering af oplysningerne om arrangementets karakter og planlagte afvikling ikke er grund til at antage, at der kan være behov for en politimæssig indsats.”

Efter politilovens § 7, stk. 2, 1. pkt., har politiet ret til at overvære offentlige forsamlinger. Offentlige forsamlinger skal anmeldes til politiet i det omfang, det følger af regler fastsat i medfør af politilovens § 23, jf. § 7, stk. 2, 2. pkt., og nærmere i bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 1094 af 29. juni 2020, om politiets sikring af

den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv., samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger (herefter ordensbekendtgørelsen). Efter ordensbekendtgørelsens § 5, stk. 1, skal optog og møder på veje anmeldes ved personlig henvendelse til politiet senest 24 timer, før de skal finde sted. Anmeldelsen skal foretages af arrangøren eller af en repræsentant for denne og indeholde angivelse af formålet med mødet eller optoget, tidspunktet, mødestedet og ruten samt det forventede antal deltagere. Manglende anmeldelse straffes med bøde, jf. ordensbekendtgørelsens § 18, stk. 1, men medfører ikke, at forsamlingen er ulovlig.

Det fremgår af politilovens § 7, stk. 3, at politiet kan give påbud om, at en forsamling skal afholdes et andet sted end det påtænkte, eller fastsætte andre vilkår for forsamlingens afholdelse, når der er begrundet frygt for fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden, herunder betydelig forstyrrelse af færdslen, eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Følgende fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5921 f.:

”Politiet kan give påbud, når der er ”begrundet frygt” for fare. Politiets indgreb skal således bygge på en konkret vurdering, hvori hensynet til forsamlingens mulighed for at ytre sig skal indgå med betydelig vægt. Udtrykket ”betydelige forstyrrelser” indebærer, at bestemmelsen ikke kan anvendes i anledning af de ordensforstyrrelser, der normalt må accepteres fra forsamlinger. Betydelig forstyrrelse kan f.eks. foreligge ved afspærring eller blokering af veje til gene for trafikken, medmindre afspærringen eller blokeringen er en naturlig følge af, at der afholdes et møde på en offentlig plads, eller at et demonstrationstog passerer gennem byen. Der stilles derimod ikke skærpede krav til de farer for sikkerheden, der kan begrunde et indgreb efter bestemmelsen. Fare for sikkerheden kan f.eks. opstå, fordi politiet på en given rute ikke vil være i stand til at forebygge sammenstød med moddemonstranter, eller fordi den valgte lokalitet i sig selv udgør en fare for forsamlingens deltagere.

Politiets forpligtelse er at gøre en indsats for at forebygge bl.a. uroligheder, og bestemmelsen kan således ikke anvendes, alene fordi en given rute ikke er den mest hensigtsmæssige ud fra et politimæssigt synspunkt, eller fordi det valgte tidspunkt for forsamlingens afholdelse er ubejligt for politiet.

Politiet kan efter bestemmelsen bl.a. anvise et andet mødested. Det er en forudsætning, at forsamlingens ytringstilkendegivelse ikke herved udelukkes. Dog kan der altid anvises et andet mødested, hvis en forsamling afholdes eller påtænkes afholdt i strid med rettigheder af privat karakter, f.eks. ejendomsretten til det areal eller den lokalitet, der udgør forsamlingsstedet. Derimod kan forsamlingen ikke flyttes til et andet sted, alene fordi den valgte rute ikke er den mest hensigtsmæssige ud fra et politimæssigt synspunkt. Politiet kan heller ikke give påbud om afholdelse af forsamlingen på et andet tidspunkt, fordi det valgte tidspunkt er ubelejligt for politiet. Flytning af rute eller tidspunkt må være begrundet i de i bestemmelsen angivne forhold.”

Efter politilovens § 7, stk. 4, kan politiet forbyde forsamlinger under åben himmel, når der af dem kan befrygtes fare for den offentlige fred. Bestemmelsen svarer til grundlovens § 79, 3. pkt., og skal forstås i overensstemmelse hermed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5922.

Efter ordlyden af bestemmelsen er det en betingelse for at kunne nedlægge forbud, at faren for den offentlige fred udgår fra forsamlingen, jf. udtrykket ”af dem” (kan befrygtes fare). Som det fremgår af bemærkningerne til politiloven, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5922, er det imidlertid almindeligt antaget i den forfatningsretlige litteratur, at fare for, at udenforstående vil forårsage omfattende uroligheder, vil kunne begrunde et forbud ud fra nødretsbetragtninger. Ufredelige tilkendegivelser eller aktioner fra tredjemand, således at faren kan begrundes i forventede sammenstød mellem forsamlingen og disse, kan være tilstrækkelig, hvor et forbud skønnes at være eneste mulighed for at afværge faren, jf. Ib Henricson, Politiloven med kommentarer, 5. udgave, side 101.

Det følger endvidere af bemærkningerne til politiloven, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5896, at den offentlige fred er udtryk for et snævrere område end den offentlige orden. Det er således en betingelse for at nedlægge forbud efter politilovens § 7, stk. 4, at der er tale om fare for krænkelse af almene interesser af betydelig værdi, det vil sige trusler mod borgernes liv eller velfærd, omfattende tingsødelæggelser, angreb på offentlige bygninger og kontorer eller på samfundsvigtige institutioner, transportvæsen, telefon-, telegraf, radio- eller edb-anlæg, energiforsyningsværker, broer, havne, lufthavne mv. Endvidere fremgår følgende af bemærkningerne samme sted om forbud mod forsamlinger under åben himmel:

”Politiet kan forbyde forsamlinger under åben himmel. Det følger modsætningsvis af bestemmelsen, at der ikke i grundlovens § 79 er hjemmel til at forbyde en forsamling, som ikke foregår under åben himmel. Et forbud forudsætter ikke, at de nævnte krænkelser skal være fuldbyrdet eller forsøgt realiseret. Der skal alene være en konkret, nærliggende fare herfor. Et forbud kan udstedes både før og under mødets eller demonstrationens afvikling. Et forbud under afviklingen vil i praksis være ensbetydende med, at forsamlingen opløses. Forbuddet kan være et absolut forbud, men kan også være begrænset til, at forsamlingen f.eks. skal mødes på en anden lokalitet end forudsat, eller at en demonstration skal ændre rute for at undgå sammenstød med moddemonstrationer.”

Efter politilovens § 7, stk. 5, kan politiet give påbud om, at en forsamling skal opløses, hvis forsamlingen under åben himmel er til fare for den offentlige fred. Udtrykket ”den offentlige fred” skal forstås i overensstemmelse med det ovenfor beskrevne.